

۱ با توجه به بیت: «پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت / شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت» به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف) در کدام هجای مصرع اول اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت‌ها» داریم؟
ب) در هجای دوم مصرع اول کدام اختیار زبانی صورت گرفته است؟
ج) این بیت را می‌توان به دو صورت «همسان» و «ناهمسان» تقسیم‌بندی کرد. درست نادرست

۲ با توجه به بیت «کیست که پیغام من به شهر شروان برد / یک سخن از من بدان مرد سخندان برد» به سؤالات پاسخ دهید.

الف) پایه‌های آوایی سوم و چهارم مصرع اول را بنویسید.
ب) کدام اختیار «وزنی» در مصرع اول وجود دارد؟
ج) نشانه هجایی رکن اول و چهارم مصرع دوم را مشخص نمایید.
د) اختیار زبانی در چندمین پایه آوایی مصرع دوم، وجود دارد؟

۳ کدام بیت را نمی‌توان به شکل «همسان» تقطیع هجایی کرد؟
الف) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند / از گوشه بامی که پریدیم، پریدیم
ب) باز این چه شورش است که در خلق عالم است؟ / باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است؟
ج) تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان‌بین / کس واقف ما نیست که از دیده، چه‌ها رفت

۴ بیت «پیش کمان ابرویش لابه همی کنم؛ ولی / گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند» با کدام یک از گزینه‌ها از نظر اختیار زبانی «تغییر کمیت مصوت‌ها» برابر است؟
الف) سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه / ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست
ب) آمد سوی کعبه سینه پر جوش / چون کعبه نهاد حلقه در گوش

۵ کدام بیت را می‌توان به دو صورت همسان و ناهمسان برش آوایی زد؟ کدام برش بر دیگری ترجیح دارد؟
الف) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند / از گوشه بامی که پریدیم، پریدیم
ب) به حسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد

۶ با توجه به بیت «کیسه هنوز فریه است، با تو از آن قوی دلم / چاره چه خاقانی اگر، کیسه رسد به لاغری»
الف) نوع اختیار وزنی را مشخص کنید.
ب) این اختیار در کدام یک از پایه‌های آوایی قرار گرفته است؟

۷ تقطیع عبارات زیر مطابق با کدام اختیار شاعری است؟
الف) سوی کاری (— UU) ب) دامن آویزد (— UU—)

۸ در بیت زیر کدام رکن دارای اختیار وزنی «قلب» است؟
«کیست که پیغام من به شهر شروان برد / یک سخن از من بدان مرد سخندان برد»
۱) رکن اول مصراع اول ۲) رکن سوم مصراع اول ۳) رکن اول مصراع دوم
۴) رکن سوم مصراع دوم

با توجه به بیت «هر چه داری اگر به عشق دهی / کافرم گر جوی زبان بینی» به سؤالات پاسخ دهید.
 الف) مصرع اول بیت را تقطیع هجایی کنید. مرز آوایی هر پایه را مشخص کنید.
 ب) نوع اختیار وزنی را در رکن اول و سوم «مصرع دوم» بنویسید.

- ۱۰) در کدام بیت تمام اختیارات زبانی (حذف همزه و تغییر کمیت مصوت‌ها) وجود دارد؟
 الف) پس سوی کاری فرستاد آن دگر / تا از این دیگر شود او با خبر
 ب) گفت ای پسر این نه جای بازی است / بشتاب که جای چاره‌سازی است
- ۱۱) نشانه‌های هجایی کدام بیت را می‌توان به دو صورت «همسان و ناهمسان» برش آوایی زد؟ نظم کدام برش بر دیگری برتری دارد؟
 الف) چون جام شفق موج زند خون به دل من / با این همه، دور از تو مرا چهره زردی است
 ب) ترک گدایی مکن که گنج بیابی / از نظر رهروی که در گذر آید
- ۱۲) نوع اختیار زبانی و اختیار وزنی بیت زیر را مشخص کنید. این اختیارات در کدام یک از پایه‌های آوایی قرار گرفته‌اند؟
 «من که هر آنچه داشتم، اول ره گذاشتم / حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو»
- ۱۳) تقطیع واژه‌های زیر، به صورتی که مقابل آن‌ها ذکر شده است، با کدام اختیارات شاعری زبانی، مطابقت دارد؟
 الف) جادویی (— U —):
 ب) مردافکن (— — —):
- ۱۴) با توجه به بیت «سوی لشکر آفریدون شدند / ز نزدیک ضحاک بیرون شدند» به سؤالات پاسخ دهید:
 الف) به چه دلیل واژه «سو» به شکل «س» تلفظ می‌شود؟
 ب) در پایه‌های آوایی اول و دوم مصرع نخست، چه نوع اختیار شاعری زبانی یکسانی به کار رفته است؟
- ۱۵) وزن سومین پایه آوایی، در بیت زیر چیست؟
 «اگرچه حُسن‌فروشان به جلوه آمده‌اند / کسی به حُسن و ملاحظت به یار ما نرسد»
- ۱۶) در بیت زیر اختیارات زبانی را با ذکر شماره هجا نشان دهید.
 «سوی چاره گشتم ز بیچارگی / ندادم بدو سر به یکبارگی»
 الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
 ب) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه
- ۱۷) با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 «گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را / از نازکی آزار رساند بدنش را»
 الف) مصرع اول بیت را تقطیع هجایی کنید.
 ب) ارکان معادل بیت را به گونه‌ای بنویسید که «همسان» باشد.
 ج) در هریک از مصرع‌ها، یک اختیار شاعری زبانی مشخص کنید.
- ۱۸) با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 «دلم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماس / شکسته باد کسی کاین چنین‌مان می‌خواست»
 الف) نشانه‌های هجایی مصرع دو بیت را بنویسید.
 ب) کاربرد کدام اختیارات شاعری «وزنی» در مصرع دوم، مشهود است؟ (ذکر دو مورد مدّ نظر است).
- ۱۹) مشخص کنید کدام یک از گزاره‌های زیر، درباره اختیارات شاعری زبانی و کدام درباره اختیارات شاعری وزنی صادق است.
 الف) آوردن «فاعلاتن» به جای «فعلاتن» در رکن اول مصرع.
 ب) بلند به حساب آوردن «و» عطف یا ربط و مصوت‌های کوتاه پایان کلمه.

تقطیع مثال‌های زیر، به گونه‌ای که داخل کمانک‌ها نشان داده شده است، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟
(آ) جادویی = (- U -) (ب) بهانه = (- - U)

در هجای چندم مصراع زیر، اختیار زبانی «بلند تلفظ کردن مصوّت کوتاه» صورت پذیرفته است؟ وزن واژه آن را بعد از کاربرد این اختیار بنویسید.
«مرا در منزل جانان چه آمن عیش چون هر دم»

چرا تقطیع هجایی و وزن واژه کلمه «قیامت» را به صورت «- - -» = «مفعولن» مشخص نمی‌کنیم؟ وزن درست آن چگونه است؟

پایه‌های آوایی کدام گزینه را می‌توان به دو صورت برش زد؟ پایه‌های آوایی هر دو صورت آن را مشخص کنید.
(آ) دلم سر به هامون رها می‌پسندد (ب) در کوی نیک‌نامی ما را گذر ندادند

با توجه به مصراع «تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان‌بین»، به سؤالات زیر پاسخ دهید.
(آ) مصراع را تقطیع هجایی نمایید سپس، نشانه‌های هجایی آن را به دو گونه ساماندهی کنید.
(ب) وزن هر دو گونه آن را بنویسید.

پایه‌های آوایی مصراع زیر را به دو صورت می‌توان دسته‌بندی کرد. هر دو صورت سومین پایه آوایی آن را تعیین کنید.
«دل می‌رود ز دستم صاحب‌دلان خدا را»

با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.
«... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشته مراودت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب فاصدی (پیامی، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته...)
(الف) محوری‌ترین پیام من بلا چیست؟
(ب) نمونه‌ای از «سجع» را در متن بالا بیابید و آن را بنویسید.
(ج) چند «اضافه تشبیهی» در متن بالا به کار رفته است؟»

دوری دوستان از هم دفع آریات

با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
«در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ انا الحق / ورد زبان اوست.»
(الف) قالب شعر را بنویسید.
(ب) یک تشبیه فشرده اضافی (اضافه تشبیهی) بیابید.
(ج) واژه «انا الحق» نشانگر کدام آرایه بدیع معنوی است؟

تلیح به داستان حسین بن سفور حلاج

با ذکر دلیل ثابت کنید در بیت زیر آرایه «متناقض‌نما» به کار رفته است.
«می‌خورم جام غمی هر دم به شادی رخت / خرم آن کس کاو بدین غم شادمانی می‌کند»

در بیت «افروختن و سوختن و جامه دریدن / پروانه ز من، شمع ز من، گل ز من آموخت»
(الف) «لف اول» را بیابید.
(ب) نوع این «لف و نشر» را بنویسید.

نامرتب

با توجه به بیت زیر، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.
«از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب / وز مهر و کین تو دو نمونه است، شهد و سم»
(الف) لف‌های مصراع دوم را بنویسید.
(ب) نوع لف و نشر در مصراع اول، مرتب است یا مشوش؟
(ج) اولین و سومین جفت واژه‌های متضاد را بیابید و بنویسید.

«تلمیح» بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید.
«چون خضر دید آن لب جان بخش دل فریب / گفتا که آب چشمه حیوان دهان دوست»

در بیت زیر «لف و نشرها» را بیابید و آن‌ها را در جدول زیر بنویسید.
«دل و کشورت جمع و معمور باد / ز مُلکت پراکندگی دور باد»

لرها	نشرها
۱- دل	۱- جمع
۲- لسور	۲- معمور

در بیت زیر به چه دلیل، آرایه ادبی «متناقض‌نما» دیده می‌شود؟
«ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی / از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی»

با باد چراغ خاموش می‌نور

بیت «یار بی‌پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی‌البصار» به کدامیک از گزینه‌های زیر «تلمیح» دارد؟
الف) فَايِنَمَا تُوَلُّوْا فَتَمَّ وَجْهَ اللّٰهِ
ب) كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ

U — —

کدامیک از ابیات زیر، دو برش آوایی ندارد؟ (با دو وزن خوانده نمی‌شود؟)
الف) از کرده خویشتن پشیمانم / جز توبه ره دگر نمی‌دانم
ب) درد عشقی کشیده‌ام که مپرس / زهر هجری چشیده‌ام که مپرس

با توجه به بیت «چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش» / هیچ دانا زین معما در جهان آگاه نیست»
الف) وزن بیت را بنویسید.
ب) یک اختیار شاعری زبانی در مصراع اول مشخص کنید.

جاهای خالی را به درستی پر کنید.
الف) در بیت «چون شب‌نم اوفتاده بدم پیش آفتاب / مه‌رم به جان رسید و به عیوق بر شدم» واژه ... دارای دو معناست:

یک معنای آن پذیرفتنی و به معنی ... است و معنای دیگر آن - که مورد نظر نیست - با واژه‌های آفتاب و عیوق، آرایه «ایهام تناسب» را پدید آورده است.
ب) در بیت «سرکشان را فکند تیغ مکافات ز پای / شعله را زود نشانند به خاکستر خویشتن» مطلبی در دو عبارت مستقل، به نحوی بیان شده که یکی از عبارات، معادلی برای تأیید عبارت دیگر است: این شیوه، سبب خلق آرایه ... گردیده است.

انسان‌های سرکش زود از پا در می‌آیند / همان طور شعله هر چه بیشتر با زودتر

مناسب‌ترین آرایه برای تصویرآفرینی در حماسه چیست؟ کدامیک از ابیات زیر، دربردارنده این آرایه است؟
الف) به کردار افسانه از هر کسی / شنیدم همی داستانت بسی
ب) به تنها یکی گور بریان کنی / هوا را به شمشیر، گریان کنی

خاستری نو

در بیت «با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت»:
الف) بخش‌های پدیدآورنده لفظ و نشر را بنویسید. (ذکر چهار مورد مدنظر است).
ب) نوع لفظ و نشر را بنویسید.

دردوری از توجره من زرد شده

شاعر با به کار بردن کدام بخش از بیت زیر، آرایه ادبی «ایهام» را خلق نموده است؟ معانی ذوگانه آن را بنویسید.
«چون جام شفق موج زند خود به دل من / با این همه دور از تو مرا چهره زردی است»

چهره زرد دور از تو باد

دردوری از تو مردم

دور از تو مردم

دردوری از تو

دور از تو باد

من مردم این دور از تو باد

۴۱

آرایه درست هریک از ابیات زیر را از درون کمانک برگزینید.
 (الف) گوش ترخمی کو، کز ما نظر نیوشد / دست غریق یعنی: فریاد بی صداییه (متناقض نما، تلمیح)
 (ب) بر لب کوه جنون، خنده شیرین بهار / نقش زخمی است که از تیشه فرهاد شکفت (تضاد، حس آمیزی)

۴۲

بیت زیر نمونه کاربرد آرایه «حسن تعلیل» است. دلیل هنری و غیرواقعی آن را بنویسید.
 «خمیده پشت از آن گشتند پیران جهان دیده / که انداز خاک می جویند ایام جوانی را»

۴۳

در بیت «نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری؟ / کزان جانب که او باشد، صبا عنبرفشان آید»: (الف) وزن بیت را بنویسید.

(ب) شاعر در سه رکن از اختیارات شاعری بهره برده است؛ پایه های آوایی هریک از این ارکان را جداگانه مشخص کنید.

۴۴

در کدام گزینه به آرایه های ادبی به کار رفته در بیت زیر، به درستی اشاره شده است؟
 «در ازل داده است ما را ساقی لعل لب / جرعه جامی که من مدهوش آن جامم هنوز لعل لب تو مانند ساقی ام»
 (آ) مراعات نظیر، تلمیح، تشبیه، تشخیص
 (ب) تشبیه، تضمین، تلمیح، مراعات نظیر

۴۵

در کدام یک از ابیات زیر، هر سه آرایه ادبی «تلمیح، تضمین و مراعات نظیر» به کار رفته است؟
 (آ) مجنون رخ لیلی چون قیس بنی عامر / فرهاد لب شیرین چون خسرو پرویزم
 (ب) نه از او زاد کس، نه او از کس / قل هو الله دلیل و حجت بس
 (پ) به دشواری زلیخا داد از کف دامن یوسف / به آسانی من از کف دهم دامان فرصت را

۴۶

در نمونه های زیر، ترتیب درست آرایه های ادبی «مراعات نظیر، تلمیح و تضمین» در کدام گزینه درست آمده است؟
 (آ) چون در این میدان نداری دست و پایی همچو گوی / اختیار سر به زلف همچو چوگانش گذار
 (ب) عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف که «ما عبَدناک حقَّ عبادتک»
 (پ) در آینه دوباره نمایان شد / باز آن سرود سرخ انا الحق / با ابر گیسوانش در باد / ورد زبان هاست
 (ا) ب، پ، آ

۴۷

کدام آرایه ادبی است که از تعامل و هم نشینی واژه ها لذت و ارتباط را به خواننده منتقل می کند؟ آن را در بیت زیر نشان دهید.
 «از اسب پیاده شود بر نطح زمین نه رخ / زیر پی پیلش بین شه مات شده نعمان»

۴۸

آرایه های ادبی موجود در ابیات گروه آ را در ستون ب مشخص کنید.

ب	آ
(۱) تضمین	(آ) عشرتی دارم به یاد آن گل در قفس / عشق افکنده است با یوسف به یک زندان مرا
(۲) تلمیح	(ب) هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو / باید که سپر باشد پیش همه پیکانها
(۳) مراعات نظیر	(پ) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم / کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

۴۹

آرایه شاخص ابیات زیر چیست؟ شاعر هر بیت را بنویسید.
 «چه خوش گفت فردوسی پاکزاد / که رحمت بر آن تربت پاک باد
 میازار موری که دانه کش است / که جان دارد و جان شیرین خوش است»

۵۰

با توجه به بیت زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.
 «من از آن حُسن روزافزون که یوسف داشت دانستم / که عشق از پرده عصمت برون آرد زلیخا را»
 (آ) در مصراع اول، چند مورد اختیار زبانی حذف همزه وجود دارد؟ شماره هجا را مشخص کنید.
 (ب) در مصراع دوم به جز حذف همزه کدام اختیار زبانی وجود دارد؟ شماره هجا را مشخص کنید.

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

الف) از انقراض صفویّه تا پایان سلطنت فتحعلی شاه رشد و شکوفایی چشم‌گیری در تاریخ ادبیات ایران روی می‌دهد.
 ب) گروهی از شاعران دورهٔ بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند.
 پ) توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر دورهٔ معاصر تا انقلاب اسلامی عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است.
 ت) شاعران دورهٔ بیداری تخیلات سرایندهگان پیشین را در نظر داشتند و نمونهٔ این تخیلات را در پاره‌ای از اشعار «میرزادهٔ عشقی» می‌توان دید.

دو مورد از ویژگی‌های «زبانی» شعر دورهٔ انقلاب اسلامی را - که در ابیات زیر مشهود است - بنویسید.
 «حُسن شهادت از همه حُسنی فراتر است / ای محسن شهید من، ای حُسن بی‌گناه
 یک کربلا شکوه به چشمت نهفته است / ای روضهٔ مجسم گودال قتلگاه»

مفهوم آزادی در کدام‌یکی از ابیات زیر با مفهوم آزادی در دورهٔ بیداری نزدیک است؟
 آ) آزادی اگر خواهی از عقل گریزان شو / سرخیل مجانبین (دیوانگان) شو سر حلقهٔ طفلان باش
 ب) به زندان قفس مرغ دلم چون شاد می‌گردد / مگر روزی که از این بند غم آزاد می‌گردد

با توجه به شعر زیر به سؤالات داده شده پاسخ دهید.
 «گریه را به مستی بهانه کردم / شکوه‌ها ز دست زمانه کردم
 آستین چو از چشم برگرفتم / سیل خون به دامن روانه کردم»
 آ) یک اضافهٔ استعاری را در بیت اول مشخص کنید.
 ب) آیا در مصراع چهارم تشبیه وجود دارد؟
 پ) مفهوم کلی ابیات بالا چیست؟

بیت زیر، سرودهٔ کیست و متعلق به کدام دورهٔ ادبی است؟
 «جنگ ننگ است در شریعت من / جز پی پاس دین و حفظ وطن»
 آ) عارف قزوینی - بازگشت ادبی
 ب) محمدصادق امیری - بیداری
 پ) محمدتقی بهار - بیداری

با توجه به شعر زیر، موارد درست و نادرست را مشخص کنید.
 «داد معشوقه به عاشق پیغام / که کند مادر تو با من جنگ
 هر کجا بیندم از دور کند / چهره پرچین و جبین پرآژنگ
 با نگاه غضب‌آلود زند / بر دل نازک من تیر خدنگ»
 آ) این شعر در قالب قطعه است.
 ب) این شعر دارای محتوای وطن‌دوستی است.
 پ) زبان این شعر، ساده، روان و عامیانه است.

با توجه به ویژگی‌های فکری شعر دورهٔ بیداری، درست یا نادرست بودن هر یک از موارد زیر را مشخص کنید.
 آ) ورود قانون و قانون‌مداری به شعر.
 ب) رونق یافتن مضامین اخلاقی و عارفانه‌سرایی در شعر.
 پ) افزایش آگاهی همگانی و لزوم تعلیم و تربیت عمومی با نگاهی جدید.

با توجه به متن زیر از «چرند و پرند دهخدا» به سؤالات پاسخ دهید.
 «گفتم: «بابا والله من مرده شما زنده، شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطه خالی چطور است؟»
 گفتند: «برو پی کارت سواد نداری حرف نزن» باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده‌اند، حالا تازه می‌فهمند که شأن مقنن (= قانون‌گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند. این‌ها را مردم تازه می‌فهمند. من از قدیم می‌فهمیدم، چون گریه‌های مادرم را دیده بودم، برای این‌که چشم‌های مثل ازرق شامی بابام هنوز یادم بود.»
 الف) با توجه به نثر فوق، بنیادی‌ترین تفکر و خواسته مشروطه‌خواهان چه بوده است؟
 ب) بارزترین ویژگی زبانی نثر دوره بیداری را با توجه به متن بنویسید.

شعر زیر سروده «فرخی یزدی» است، با بررسی ابیات به سؤالات خواسته شده پاسخ دهید.
 «آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی
 تا مگر به دست آرم دامن وصالش را / می‌دوم به پای سر در قفای آزادی
 در محیط طوفان‌زا ماهرانه در جنگ است / ناخدای استبداد با خدای آزادی
 دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین / می‌توان تو را گفتن، پیشوای آزادی»
 الف) سراینده از شاعران شاخص کدام دوره می‌باشد و از کدام شاعران گذشته تأثیر پذیرفته است؟ (ذکر یک شاعر کافی است)
 ب) ویژگی بارز فکری شاعر را در این سروده بنویسید. (ذکر یک مورد کافی است)

کدام بیت مصداق توضیح زیر است؟
 «گروهی از شاعران دوره بیداری با آگاهی از سنت‌های ادبی، به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند.»
 الف) برکش ز سر این سپید معجز / بنشین به یکی کبود اورند
 ب) چون نگریم ز درد و چون نالم / دزد را چو محرم به خانه کردم؟

شاعران زیر، سردبیری کدام‌یک از «روزنامه‌های دوره بیداری» را برعهده داشتند؟
 الف) ادیب‌الممالک فراهانی:
 ب) میرزاده عشقی:

با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 «برکش ز سر این سپید معجز / بنشین به یکی کبود اورند
 بگرای چو ازدهای گرز / بخروش چو شرزه شیر ارغند
 بفکن ز بن این بنا که باید / از ریشه بنای ظلم برکنند»
 الف) دو مورد از «ویژگی‌های فکری» این سروده را بنویسید.
 ب) در این ابیات، کدام «ویژگی زبانی» شعر برخی شاعران دوره بیداری، آشکار است؟
 پ) با توجه به سطح ادبی شعر، شاعر از گروه سنت‌گراست یا گروهی که مطابق زبان کوچه و بازار شعر می‌سرودند؟

در سروده زیر، شاعر با بیانی نمادین، به ترسیم فضای جامعه در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی پرداخته است؛ چهار مورد از عناصر واژگانی این سروده را که اسباب خلق این تصاویر نمادین شده، بنویسید.
 «پیش از تو آب، معنی دریا شدن نداشت / شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت
 بسیار بود رود در آن برزخ کبود / اما دریغ! زهره دریا شدن نداشت
 در آن کویر سوخته، آن خاک بی‌بهار / حتی علف اجازه زیبا شدن نداشت»

با توجه به رباعی زیر - که از سروده‌های شاعران دوره انقلاب اسلامی است - به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 «کس چون تو طریق پاک‌بازی نگرفت / با زخم نشان سرفرازی نگرفت
 زین پیش دلورا، کسی چون تو، شگفت! / حیثیت مرگ را به بازی نگرفت»
 الف) دو مورد از ویژگی‌های فکری شعر را بنویسید.
 ب) سطح ادبی سروده را، با ذکر دو ویژگی آن، بررسی کنید.

متن زیر را از دیدگاه «زبانی» و «ادبی» بررسی کنید. (ذکر دو مورد برای هر سطح، بسنده است.)
«اکنون مدّت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی، طایر مکاتبات را
پر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته» «قائم مقام فراهانی»

(ب) امکان حذف همزه

۱ الف) هجای هفتم یا هجای هفت (۷)

(ج) درست

(ب) قلب

۲ الف) سوم: مفتعلن / چهارم: فاعلن

(د) چهار (چهارمین / ۴)

(ج) رکن اول: - UU - / رکن چهارم: - U -

۳ گزینه ب

۴ گزینه ب

۵ گزینه الف - برش مستفعل مستفعل مستفعل مستف برتری دارد.

(ب) در رکن دوم مصراع دوم

۶ الف) اختیار شاعری وزنی قلب

۷ الف) اختیار کوتاه تلفظ کردن مصوب بلند در «سوی»

(ب) اختیار حذف همزه در «ت آ = تا»

۸ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

۹ الف) هر / چه / دا / ری / ا / گر / ب / عش / ق / د / هی

(ب) آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در رکن اول / ابدال

۱۰ گزینه الف

۱۱ گزینه الف

همسان یا «مستفعل مستفعل مستفعل فعلن»

۱۲ حذف همزه: در پایه آوایی یا رکن اول مصراع اول (هر آن = ه ران)

قلب: در پایه آوایی یا رکن سوم مصراع دوم یا رکن هفتم (ا گر کِ لا: مفاعلن به جای مفتعلن)

۱۳ الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند (ب) حذف همزه

۱۴ الف) زیرا واژه «سو» به واژه «لشکر» اضافه شده است.

(ب) کسره اضافه پایان واژه «سوی» و «لشکر» بلند تلفظ شده است یا (تبدیل مصوت کوتاه به بلند) یا (بلند تلفظ کردن

مصوت کوتاه)

۱۵ مفاعلن

(ب) در هجای دوم (ی)

۱۶ الف) در هجای اول کلمه (سو)

الف) گر بر گ گُ / لِ سر خ کُ / نی پی ر هَ / نش را

ب) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف (فعلن)

ج) مصراع اول: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای پنجم

مصراع دوم: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای چهارم یا حذف همزه در هجای پنجم

۱۸ الف) ۱ (ص ۸۷)

نشان‌های هجایی	- U - U	-- UU	- U - U	--
----------------	---------	-------	---------	----

ب) ابدال (ص ۸۷) - بلند بودن هجای پایان مصراع (ص ۸۳)

۱۹ الف) وزنی (ص ۸۴) ب) زبانی (ص ۵۰)

۲۰ آ) کوتاه تلفظ کردن مصوت‌های بلند ب) بلند تلفظ کردن مصوت‌های کوتاه (ص ۵۴)

۲۱ هجای ششم / ل - مفاعیلن (ص ۵۰)

۲۲ زیرا «ی» در وسط این گونه واژه‌های ساده و در میان واژه‌های دارای پسوند و پیشوند، در تعیین وزن شعر، مصوت نیستند و صامت هستند و کوتاه به حساب می‌آیند. «U - - / فَعولُن» (ص ۵۴)

۲۳ گزینه ب

(دَر کوی نی / ک نا می / ما را گُ دَر / نَ دا دَند)

(دَر کوی نی / ک نا می / ما را گُ / دَر نَ دا دَند)

۲۴ آ) {-- U / U - U / U -- U / U --} - {-- / UU -- / UU -- / UU --}

ب) (مُسْتَفْعَلُ / مُسْتَفْعَلُ / مُسْتَفْعَلُ / فَعولُن) / (مَفْعولُ / مَفَاعیلُ / مَفَاعیلُ / فَعولُن) (ص ۲۶)

۲۵ / صا حِب د لان /

/ صا حِب د /

۲۶ الف) شکایت از دوری و عدم ارتباط با محبوب خود یا هر مفهوم درست دیگر

ب) گسسته و شکسته یا موارد درست دیگر در متن

ج) شش (۶) - رشته مرابردت، شیشه شکیبایی، سنگ تفرقه، سنگ دوری، طایر مکاتبات، کلبه مرادوات

۲۷ الف) شعر نو (نیمایی)

ب) ابر گیسوان یا سرود انا الحق

ج) تلمیح

۲۸ با غم شادمانی کردن در کلام شاعر به شکل ادبی و هنرمندانه، تناقض دارد زیرا نمی‌توان با غم شادمانی کرد و این غیرممکن است.

۲۹ الف) افروختن ب) لف و نشر نامرتب

۳۰ الف) مهر و کین

ب) مرتب

ج) عفو و خشم، مهر و کین

۳۱ اشاره به داستان خضر نبی که به چشمه آب حیات دست یافت و به جاودانگی رسید.

نشرها	لفها
۱- جمع	۱- دل
۲- معمور	۲- کشور

۳۲

۳۳ شاعر در مصراع دوم، مدعی است که با مدد گرفتن از باد نروزی می‌توان چراغ دل را روشن کرد که این امر در زبان، محال است؛ زیرا باد، چراغ را خاموش می‌کند نه روشن و یا هر مفهوم مشابه دیگر.

۳۴ گزینه الف

۳۵ گزینه ب

۳۶ الف) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

ب) حذف همزه یا اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه (تغییر مصوت کوتاه به بلند) (ذکر یک مورد کافی است).

۳۷ الف) مهر - عشق یا محبت (ص ۹۲)

ب) اسلوب معادله (ص ۱۱۶)

۳۸ اغراق

گزینه ب (ص ۸۸)

۳۹ الف) جیب - جام - مال یا از مال تهی است - می یا از می تهی است. (ص ۵۸)

ب) لف و نشر مرتب (ص ۵۸)

۴۰ دور از تو. به سبب دوری از تو. دور از تو باد (ص ۹۰)

۴۱ الف) متناقض‌نما (ص ۱۱۵) ب) حس‌آمیزی (ص ۱۱۴)

۴۲ شاعر، دلیل خمیدگی پشت پیران را جستن ایام جوانی در خاک دانسته است. (ص ۱۱۷)

۴۳ الف) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن (ص ۵۰)

ب) ن سی م صب ک زان جا نب ف شا نا ید

۴۴ گزینه آ

۴۵ گزینه ب

۴۶ گزینه ۲ / آ، پ، ب

۴۷ مراعات نظیر یا تناسب / (اسب، پیاده، نطع، زُخ، پیل، شَه مات) (ص ۳۵)

۴۸ (آ) ۲ (ب) ۳ (پ) ۱ (درس سوم)

۴۹ تضمین

بیت اول: سعدی
بیت دوم: فردوسی (درس سوم)

۵۰ (آ) دو بار هجای دوم و هفتم

(ب) بلند تلفظ کردن مصوّت کوتاه هجای ششم (ص ۵۰)

۵۱ الف) نادرست (ص ۱۲) (ب) درست (ص ۱۳) (پ) درست (ص ۹۸) (ت) درست (ص ۴۳)

۵۲ بیشتر شدن واژگان متناسب با دین، جبهه و جنگ، شهادت و ایثار. آشنایی‌زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیبات بدیع و بی‌سابقه. (ذکر دو مورد بسنده است.) (ص ۹۹)

۵۳ گزینه آ

۵۴ (آ) دست زمانه

(ب) بله / سیل خون

(پ) شکایت از روزگار و رنج و سختی دیدن از آن

۵۵ گزینه ب (ص ۱۶)

۵۶ (آ) درست (ب) نادرست (پ) درست

۵۷ (آ) درست (ب) نادرست (پ) درست

۵۸ الف) قانون (ب) سادگی و روانی

۵۹ الف) دوره بیداری - مسعود سعد یا سعدی

(ب) ویژگی آزادی‌خواهی و وطن‌دوستی

۶۰ گزینه الف

۶۱ الف) روزنامه مجلس (ب) روزنامه قرن بیستم

۶۲ الف) پرداختن به مضامین سیاسی، اجتماعی و وطنی (نظیر: آزادی‌خواهی و ظلم‌ستیزی)

(ب) توجه به واژگان کهن

(پ) سنت‌گرا

۶۳ آب، دریا، شب، فردا، رود، برزخ کبود، کویر، علف (ص ۹۹) (ذکر دو مورد بسنده است)

الف) آشکار بودن روح حماسه و عرفان - روی آوردن به مفاهیم انتزاعی - فرهنگ دفاع مقدّس (ص ۱۰۰)
 ب) استفاده از قالب سنتی رباعی - گرایش به خیال‌بندی‌های شاعرانه به سبک بیدل و صائب - کاربرد آرایه‌های ادبی نظیر «تشخیص، مراعات نظیر و اغراق» (ص ۹۹) (ذکر دو مورد در هر بخش، بسنده است)

زبانی: فاصله گرفتن از پیچیدگی و تکلف / سادگی و روانی نثر / کاربرد عبارات کوتاه (ص ۲۰)
 ادبی: کاربرد آرایه‌های تشبیه / سجع / جناس / کنایه / مراعات نظیر (ص ۲۰)
 (ذکر دو مورد در هر بخش، بسنده است)

